

PETRÓCZI ÉVA

Napló helyett V.

„Mégis van, aki azt hiszi: a nyelv közömbös szerszám, csak meg kell tanulni a forgatását, ahogy egy mesterséget tanulunk meg; pedig a nyelv visszahat ránk, mint a betegség, mint a szerelem.”

(Bodor Pál: Haldoklás anyanyelven)

Ritka csendben, békességben rovgatom ezt az útinaplófélét, Pozsonyban, a Szlovák Tudományos Akadémia vendégházában, egy szélfútta hegyoldalon. Ez a városrész, s benne „a mi utcánk”, a Royova ulica —, amolyan szerényebb Rózsadomb. Harmadik napja vagyunk itt, de máris

sikerült „belakni” a szobát (a szekrények tetején tárolt hazai almákkal) és a környéket. Sajátos Greenwicheim: egy levendulabokor (morzsaléka illatos hálótárs a párnám alatt!), egy szoprán és egy basszushangú kutya (utóbbi borjúnagy, hatalmas szájkosárral!) stb... Napközben azért nem kuksolok itthon; többnyire végkimerülésig járom a várost: zuhog rám a reneszánsz és a gótika. És, persze az irodalom is, amely elől nem lehet megszökni. Mindjárt az első napon „nemzetközi rangú” írónak érezhetem magam, mert a Michalská (az itteni Váci utca) magyar könyvesboltjában találok néhány *Kis kukac* könyvet, eddigi fordítói csúcsteljesítményemet. Kedves ajándékozási kötelezettségeim lévén, veszek is legott hármat, az otthoni árnál jóval drágábban. De nincs más megoldás, Pesten indulás előtt sem ezt, sem egyéb s. k. könyvterméket nem sikerült felhajtanom.

A „kukacokból” egy példány az ifjabb *Ordódy Kataliné*, aki nagy szeretettel fogadott bennünket az itteni irodalomtudományi intézetben. Katalin egyébként nemcsak irodalomtörténész, hanem műfordító is —, holnap fogok egy *Irodalmunk külföldi barátai* portrét készíteni róla. Édesanyja, „idős” Ordódy Katalin, a szlovákiai magyar próza egyik kiválósága —, hozzá ma délután készülök. Meglátogattam Karol Wlachovskýt, a tokaji írókötörök közkedvelt Karesiját is, munkahelyén, a Tatra könyvkiadóban. Egy figyelemre méltó irodalmi szociográfiát, Vladimir Ferko, *Volt egyszer egy mesterségét* kaptam tőle ajándékba; a drótosok (ahogy nálunk mondták: a drótostótok!), ma már kevésbé, vagy rosszul ismert életéről szólt. Kiderült például, hogy akadtak köztük —, ki hinné! — milliomosok is.

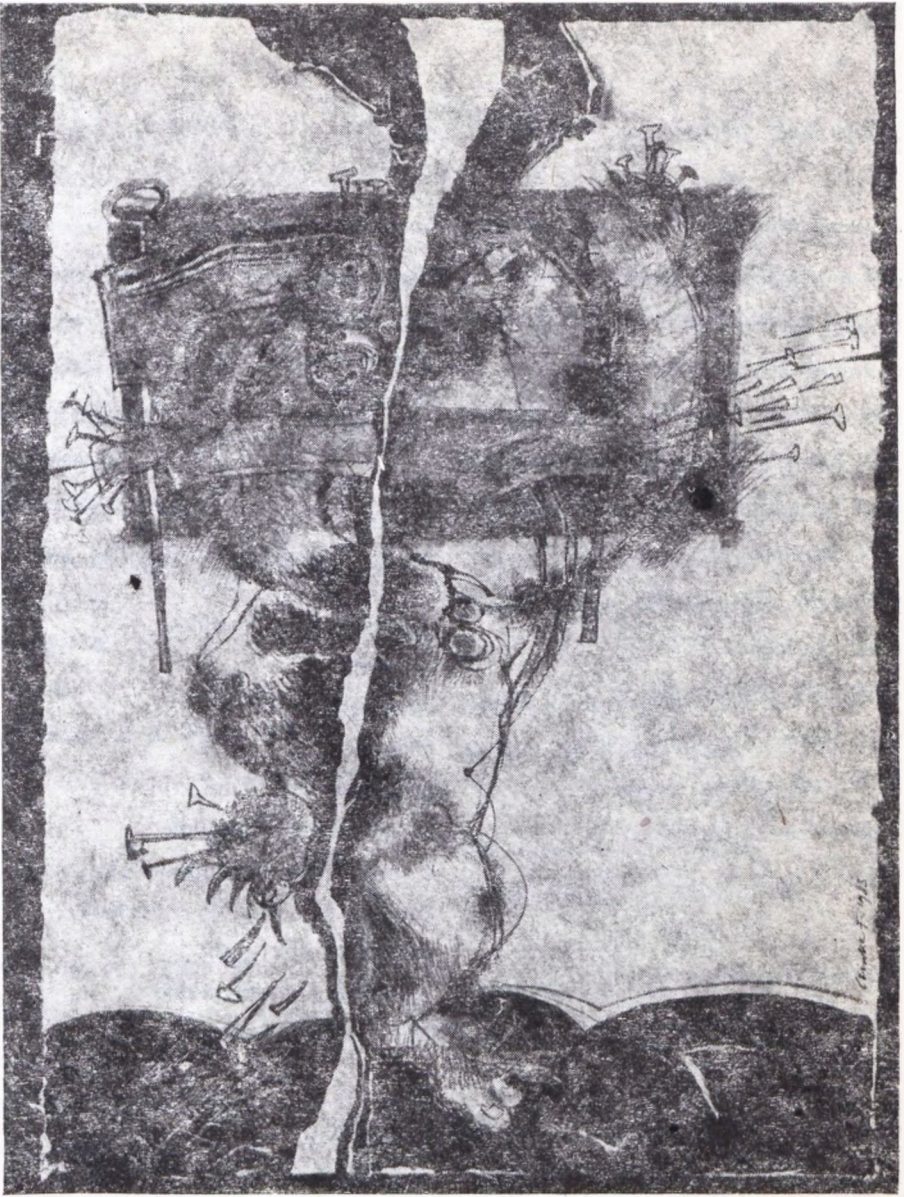
Pozsony és az itt élők, (legalábbis a szellem emberei) azt példázzák, hogy nekünk, közép-kelet-európaiaknak semmi okunk arra, hogy kevesebbnek érezzük magunkat nyugati szomszédainknál. Mindez részben a műemlékek gazdagságáról, részben egy véletlen találkozás során jutott szembe. Az irodalomtudományi intézetben futottam össze Dionyz Durisinnel, aki az összehasonlító irodalomtörténet új módszereit követi. Én vagyok a vesztes, hogy *Az összehasonlító irodalomtörténet elmélete* című munkája eddig nem jutott el hozzám; írója jóvoltából most olvasom az angol fordítást. A nemzeti egyoldalúság és szüklátókörség helyett Közép-Kelet-Európa irodalmainak együttes, értékközpontú vizsgálata —, aligha kell hangsúlyoznom, hogy itt, ebben a háromnyelvű városban, mekkora jelentősége van ennek!

Otthonról is hoztam sok útiolvasmányt, sőt, néhány, régóta halogatott adósságot is. Itt, a szokott lótas-futásból szerencsésen kiszakadva igyekszem megírni a Jékely *Sorsvállalásáról* ígért recenziót.

Bodor Pál könyvét azért tettem be a vámosok öröme méretű könyvszatyorba, mert Pesten két hét alatt nem jutottam hozzá, hogy elolvassam. Ráadásul, az utolsó percig pánikhangulatban voltam, mert bizonytalan volt, megkapom-e a második „fél”-állást, vagyis a szerződést a *Magyar Nemzet*nél. Utazásunk előtt két nappal jött a megváltó szózat, hogy havi tizenöt flekk erejéig igényt tartanak a szolgálataimra.

Visszatérve, a Bodor-könyvre: az utóbbi évek egyik legkomolyabb teljesítménye; itt, félig-meddig idegen, vagy legalábbis többnyelvű környezetben, különösen nagy hatással van rám.

Olvasok, jegyzetek, csatangolok tehát, kétszemélyes, a régi időkre emlékeztető diákháztartást vezetgetek — és versre várok.

Alfred F. 1915